

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРАМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ¹

У науковій роботі, яка виконана в рамках теми фундаментального дослідження «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» (РК УкрІНТЕІ № 0121U113768), відображається огляд правового регулювання можливої трансформації системи державного управління сфер освіти та науки та має характер вступу до фундаментального дослідження відмічених питань. Сутнісні глобалізаційні зміни потребують нових підходів до управління освітньою сферою, яка є інтегральною сукупністю освітніх структур, відносин, діяльності та свідомості, що забезпечує відтворення і розвиток інтелектуального потенціалу суспільства. При цьому необхідно забезпечувати оптимальне співвідношення нововведених елементів з традиційними, призначеними для управління освітньою установою.

За ст. 6 Конституції України органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Тому з огляду на це конституційне закріплення постає питання про можливість розмежування сфер освіти та науки щодо здійснення конституційного контролю та контролю за додержанням норм законів, в яких закріплені повноваження органів, що здійснюють управління освітою та наукою.

В статті обґрунтовано визначення правових основ розмежування сфер освіти та науки щодо здійснення конституційного контролю та контролю за додержанням норм законів, в яких закріплені повноваження органів, що здійснюють управління освітою та наукою.

Роботою визначено необхідність перегляду співвідношення відкритої науки та відкритих інновацій та їх практичної складової для бізнесу нашої держави.

Ключові слова: органи державної влади, освіта, наука.

Постановка проблеми. Маючи достатній обсяг необхідних повноважень у сфері освіти, МОН частково делегує функції, які безпосередньо стосуються освіти. Так, відповідно до Постанови КМУ від 15.04.2015 № 244 [1] утворено Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти як постійно діючий колегіальний орган з питань реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти. Згідно положень Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти має широке коло повноважень, зокрема щодо розробки документів про акредитацію освітніх програм, аналізу якості освітньої діяльності закладів вищої освіти; проведення інституційної акредитації; погодження стандартів вищої освіти; проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти тощо. Окрім зазначеного, Національне агентство із

забезпечення якості вищої освіти також має повноваження щодо формування критеріїв оцінки якості освітньої діяльності, у тому числі наукових здобутків, закладів вищої освіти, за якими можуть складатися рейтинги закладів вищої освіти, розробляє порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії для внесення в установленому порядку Кабінетом Міністрів України; погоджує розроблений МОН порядок визнання здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів вищої освіти та наукових ступенів, тобто також виконує функції щодо забезпечення науково-освітнього рівня.

Крім зазначеного, наразі наявні проблеми у регулюванні сфери науки та інновацій, що викликає необхідність вдосконалення державної підтримки

¹ Статтю підготовлено у межах теми фундаментального дослідження «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури», РК УкрІНТЕІ № 0121U113768, 2024 рік

інноваційного розвитку в Україні завдяки оптимізації управління у сфері науки та інновацій. До того ж, ускладнює існуючу ситуацію недосконалість нормативно-правового поля та законодавства у сфері інноваційної діяльності та інноваційної політики. Це простежується не лише у дублюванні та неузгодженості ключових пунктів законодавчих актів, а й стратегій (програм) інноваційного розвитку країни та регіонів, а також неузгодженість інноваційних стратегій і недосконалість науково-методичного забезпечення регулювання інноваційного процесу.

Варто також акцентувати увагу на ключових проблемних питаннях, визначених у Плані відновлення «Освіта і наука» (проект станом на 03.08.2022) [2], який розроблений апаратом МОН у серпні 2022 року. А саме, серед основних викликів «Освіта і наука» визначено неефективну систему управління та фінансування закладами освіти та науковими установами. Зазначене також безпосередньо підкреслює необхідність оптимізації системи управління у сфері науки та освіти.

Додатково слід підкреслити наступні проблеми, які є наслідком побудови неефективної системи управління у сфері науки та інновацій:

- Наявність «відкладеного» регулювання (затягування процесів вдосконалення та оновлення чинного законодавства та документів стратегічного значення у сфері науки та інновацій).
- Недосконалість нормативно-правової бази регулювання інноваційної діяльності, поширення практики ігнорування законодавства або зупинення дії статей законів, які стосуються фінансування та стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності.
- Неефективність адміністративно-організаційної структури управління науково-технічною та інноваційною діяльністю.
- Недостатній рівень фінансового забезпечення реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики.
- Неефективне використання наявних фінансових та інвестиційних ресурсів для реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики.
- Невідповідність корпоративної структури, яка формується в Україні, вимогам інноваційного розвитку.

– Повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції, інфраструктури інноваційної діяльності [3].

Аналіз складу основних блоків проблем у освітній і науковій діяльності в Україні показує, що більшість з них обумовлюються недосконалою системою управління в цих сферах, зазначені проблеми в освітній і науковій діяльності призвели до зниження інноваційного потенціалу України. Подальша невідпо-

відна увага до них з боку влади може призвести до його повного руйнування. Стабільно низька науковість вітчизняної економіки та екстенсивний тип її розвитку є загрозливими факторами зниження конкурентоспроможності країни, подальшого зниження рівня та якості життя її населення, а також економічної та національної безпеки зокрема [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В основному в статті аналізуються положення нормативно-правових актів України та норм міжнародного досвіду. Серед вітчизняних науковців звертається увага на роботи: Хаустової В. Є., Решетняк О. І., Зінченка В. А., Криванича М. В., Борисова І. В.

Метою статті є розгляд правового регулювання системи державного управління сфер освіти та науки на концептуальному рівні.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що в умовах глобальних викликів доцільним вбачається використання наукового досвіду щодо закордонного управління сферою науки. Ця потреба зокрема підтверджується тим, що серед важливих суспільних цінностей особливе місце належить підтвердженню європейської ідентичності українського народу та незворотності європейського та євроатлантичного курсу України – це положення введене до преамбули Конституції України Законом про внесення змін до Конституції України від 7 лютого 2019 р. № 2680VIII (Відомості Верховної Ради України. 2019. № 9. С. 50) [5].

Так, хоча готових закордонних моделей управління сектором науки, які б успішно могла скопіювати Україна, немає, окремі елементи існуючих в інших країнах систем нам корисно запозичити і впровадити. Зокрема, це зразок французького Національного центру наукових досліджень (CNRS), як організації, що об'єднує наукові установи та підрозділи, має державний статус і фінансування, і при цьому – високий ступінь наукової автономії. Також традиційно у більшості розвинутих країн Академія наук є авторитетним клубом академіків, який виконує експертні, дорадчі та просвітницькі функції, але не займається фінансуванням досліджень. Отже, науковцями рекомендується реформа академічного сектора української науки з розділенням функцій академії як вченого товариства і як сукупності наукових установ. Передбачається створення на базі НАН України нової державної наукової організації з жорсткими механізмами звітності і підпорядкованості державним інституціям за зразком французького Національного центру наукових досліджень (CNRS). При цьому, НАН України як колегія академіків і членів-кореспондентів продовжує існувати в статусі підтримуваного державою вченого співтовариства, що відповідає світовій практиці і рекомендаціям європейських експертів [6].

До того ж, слід зазначити, що у проекті «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» передбачалися необхідності реформування порядку управління сферою науки та інновацій та необхідність створення нового органу державного управління – Міністерства з питань науки та інноваційного розвитку, яке мало б виконувати координуючу роль у схемі управління інноваційним розвитком. Новостворене міністерство мало б формувати державні науково-технологічні та інноваційні програми, які виконувалися б в інтересах усіх міністерств і відомств, контролювати і направляти бюджетні кошти в науково-технологічну та інноваційну сферу, організовувати експертизу ефективності діяльності наукових колективів [7].

Доречно звернути увагу на історію створення в Україні Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації, останній мав статус самостійного центрального органу виконавчої влади, напряду підзвітного Кабінету Міністрів України та був утворений відповідно до Постанови КМУ від 05 липня 2010 року №548 «Про утворення Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації».

9 грудня 2010 року набув чинності Указ Президента України №1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [8], згідно з нормами якого Державний комітет України з питань науки, інновацій та інформатизації був реорганізований шляхом утворення Державного агентства з питань науки, інновацій та інформації України. Відповідно до змісту Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України [9], цей центральний орган виконавчої влади було утворено для реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу технологій, інформатизації. Отже, сфера інноваційної діяльності фактично перейшла під контроль Міністерства освіти і науки, бо окрім суміжної сфери повноважень діяльність агентства вже спрямовувалась і координувалась Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки України. Процес віднесення сфери інноваційної діяльності до підвідомчості Міністерства освіти і науки України остаточно завершився у 2014-му році. Відповідно до постанови КМУ від 04.06.2014 року №255 «Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади» [10] відбулась реорганізація Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації, а правонаступником його прав та обов'язків з питань реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності стало Міністерство освіти і науки.

Якщо розглядати досвід існування в окремих країнах Європи (які мають високий рівень ефективності інновацій та відповідний рівень доходу) спеціалізованих органів з управління наукою та інноваціями, слід зазначити, що існують національні агентства (фонди), міністерства та інші структури, які спеціалізуються на інноваціях та розвитку технологій у контексті внутрішньої політики. Наприклад, в Німеччині таким органом є Федеральне міністерство освіти та досліджень (Federal Ministry of Education and Research – BMBF [11]), яке фінансує та розвиває наукові дослідження та інноваційні проекти. У Франції цю роль виконує Національне агентство з досліджень (French National Research Agency – ANR [12]), яке координує фінансування наукових проектів та досліджень.

Національні агентства з науки та інновацій існують у багатьох розвинутих країнах світу. Наприклад, в Японії функціонує Японське агентство науки та технологій (Japan Science and Technology Agency) [13], в Китаї – Міністерство науки та технологій Китаю (Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China) [14], яке координує розвиток національної інноваційної системи та реформу національної системи управління наукою і технікою, а також співпрацює з відповідними державними відомствами для вдосконалення механізмів стимулювання технологічних інновацій, в Індії – Департамент науки та технологій (Department of Science and Technology – DST [15]), в Австралії – Агентство науки Австралії (Australia's National Science Agency [16]). Зазначені спеціалізовані органи мають відповідні завдання та повноваження щодо підтримки наукових досліджень, розвитку технологій і інновацій.

У Чехії національне агентство з науки та інновацій називається «Технологічне агентство Чехії» (Technology Agency of the Czech Republic – TACR [17]). Технологічне агентство Чехії засновано у 2009 році відповідно до Закону № 130/2002 Coll про підтримку наукових досліджень, дослідно-конструкторських робіт та інноваційної діяльності та є ключовим органом, відповідальним за підтримку та розвиток прикладних досліджень, експериментальних розробок та інновацій у Чеській Республіці.

Створення TACR є одним із наріжних каменів фундаментальних реформ у сфері досліджень і розробок (R&D) у Чеській Республіці. Ключовою особливістю реформи є перерозподіл фінансової підтримки з державного бюджету. Технологічне агентство Чеської Республіки спрощує державну підтримку прикладних досліджень та експериментальних розробок, яка до реформи була фрагментарною та здійснювалася багатьма органами.

Відповідно до Закону № 130/2002 діяльність, покладена на TACR:

підготовка та реалізація власних програм прикладних досліджень, експериментальних розробок та інновацій;

оцінка та відбір програмних пропозицій;

управління функціональним фінансовим забезпеченням прикладних досліджень з державного бюджету;

контроль за виконанням проектних контрактів;

оцінка виконання цілей програм та контроль їх результатів,

консультування (юридичне, фінансове та щодо права інтелектуальної власності) для програм і проектів прикладних досліджень, експериментальних розробок та інновацій;

комунікаційна підтримка між дослідницькими організаціями та приватним сектором,

переговори з установами Чеської Республіки та Європейського Союзу щодо дозволеної державної підтримки прикладних досліджень та інновацій;

співпраця з аналогічними іноземними установами.

Агентство очолює Голова, у організаційну структуру входить Рада TA CR, Наукова рада та Наглядова рада.

Наглядова рада агентства відіграє важливу роль у керуванні агентством, забезпечуючи стратегічне керівництво, моніторинг ефективності та відповідальність. Основним завданням Наглядової ради є контроль за розподілом коштів TACR. Наглядова рада також розглядає скарги та надає свої висновки та рекомендації. Основними функціями Наглядової Ради є стратегічне керівництво, визначення пріоритетів фінансування та підтримки інноваційних проектів; моніторинг та оцінка, контроль за використанню фінансових ресурсів, аналіз результатів діяльності агентства та надання рекомендацій щодо її покращення тощо.

Наглядова рада Технологічного агентства Чехії відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної діяльності агентства, сприяючи розвитку науки, технологій та інновацій у країні. Завдяки її роботі, агентство здатне забезпечувати належне фінансування та підтримку перспективних проектів, що сприяють економічному зростанню та технологічному прогресу Чехії.

Технологічне агентство Чеської Республіки підтримує міжнародну співпрацю в галузі прикладних досліджень, розробок та інновацій, а також співпрацю з подібними агентствами за кордоном. TACR зацікавлене у співпраці з агенціями та установами, які розвивають міжнародну співпрацю в усьому світі з метою встановлення зв'язків, визначення взаємних пріоритетів, обміну ноу-хау та підтримки спільних прикладних дослідницьких проектів для забезпечення розвитку інновацій та конкурентоспроможності партнерів.

У Бельгії національний Фонд з науки та інновацій називається Fund for Scientific Research – FNRS [18]). Протягом 90 років Фонд наукових досліджень (FNRS) відіграв центральну роль у фундаментальних дослідженнях у Бельгії. Він заохочує зростання знань шляхом фінансування досліджень у всіх наукових дисциплінах. Він фінансує дослідників (на різних етапах їхнього наукового розвитку), наукові кредити та проекти, обладнання та дослідницьку інфраструктуру, а також мобільність та національні чи міжнародні проекти співпраці.

Фундаментальні дослідження, попередники інноваційного процесу та економічного розвитку, відіграють важливу роль як рушійна сила нових знань і прокладають шлях для інновацій у багатьох соціально-економічних секторах. Це також дозволяє готувати науковців високого рівня з усіх дисциплін і забезпечує високий рівень викладання в бельгійських університетах.

Протягом багатьох років були створені спеціалізовані асоційовані фонди для фінансування наукових досліджень, зокрема фундаментальних досліджень, проведених у задалегідь визначених наукових секторах, які були визначені як стратегічні через потреби суспільства або їх потенційне застосування. Ці 8 фондів отримують додаткові державні субсидії та доповнюють основну роль. Під керівництвом FNRS ці спеціалізовані асоційовані фонди безпосередньо контактують з дослідженнями в міру їх розвитку, їх структуру та спосіб роботи розроблено таким чином, що вони утворюють одне ціле.

Рада директорів FNRS призвана управляти та розподіляти фінансові кошти, надані різними органами влади, представляти FNRS в міжнародних наукових установах і керувати відповідними внесками, нагороджувати нагородами, відзнаками та спеціальними відзнаками, довіреними FNRS шляхом пожертвувань або спеціального спадку, виконувати будь-які адміністративні завдання, необхідні для виконання своїх обов'язків.

Рада директорів FNRS включає різних представників, які мають значний досвід та знання у сфері науки, освіти, промисловості та державного управління, це – представники університетів (викладачі та науковці провідних університетів франкомовної частини Бельгії); представники уряду (представники федеральних та регіональних урядових органів); незалежні експерти (відомі науковці та експерти з різних галузей науки).

Основними функціями та завданнями FNRS є: Фінансування досліджень: надання грантів та інших форм фінансової підтримки для проведення наукових досліджень у різних галузях знань. Підтримка молодих науковців: надання стипендій та грантів молодим науковцям, аспірантам тощо. Під-

тримка наукових установ: підтримка наукових установ та лабораторій, забезпечення їх необхідними ресурсами для проведення досліджень. Міжнародна співпраця: сприяння міжнародному науковому співробітництву, підтримка спільних дослідницьких проектів та обміни науковцями з іншими країнами. Поширення наукових знань: сприяння поширенню наукових знань та результатів досліджень через публікації, конференції та інші форми наукової комунікації.

FNRS відіграє ключову роль у розвитку науки та інновацій у Бельгії, забезпечуючи фінансову підтримку та сприяючи створенню сприятливого середовища для наукових досліджень.

Бельгія є однією з провідних європейських країн за рівнем розвитку науки та інновацій, це досягається завдяки значним інвестиціям у наукові дослідження, високому рівню освіти, та ефективному використанню наукових і технологічних ресурсів. Країна має розвинену інфраструктуру для підтримки інновацій, включаючи науково-дослідні парки, інноваційні хаби та інкубатори, вони сприяють розвитку стартапів та підтримують зв'язок між науковими установами та промисловістю. Завдяки ефективному управлінню у сфері науки та інновацій Бельгія є важливим центром наукових досліджень та інновацій у Європі, сприяючи глобальному прогресу в різних наукових та технологічних галузях. На підставі зазначеного прогресивного досвіду щодо ефективного управління ключовими сферами соціально-економічного розвитку, враховуючи існуючі відносини щодо співро-

бітництва між Україною та Бельгією (зокрема, з урахуванням розпорядження КМУ «Про схвалення проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Бельгія про технічне та фінансове співробітництво»), доцільним вбачається втілення зазначеного досвіду у національній практиці щодо розбудови оптимальної системи управління сферами науки та інновацій.

Висновки. 1. Держава має досвід утворення та функціонування самостійного центрального органу виконавчої влади, який прямо підзвітний Кабінету Міністрів України, тому пропозиція щодо функціонування такого спеціалізованого органу вбачається такою, що заслуговує підтримки та є цілком можливою щодо реалізації (з використанням зазначеного досвіду із відповідною адаптацією до сучасних глобальних викликів та удосконаленням певних положень).

На наш погляд, основним недоліком, який сприяв ліквідації державного комітету, була відсутність системного поєднання повноважень комітету та НАН України в сфері науки.

2. Спеціалізовані органи з розвитку сфер науки та інновацій в Європі відіграють вирішальну роль у розвитку наукових досліджень, технологій та інновацій, забезпечують фінансування та підтримку наукових і технологічних проектів, сприяючи економічному зростанню та соціальному прогресу, тому важливим вбачається переймання зазначеного досвіду для забезпечення оптимізації управління сферами науки та освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF#n15>.
2. План відновлення «Освіта і наука» (проект станом на 03.08.2022). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennia/2022/08/19/HO.projekt.Planu.vidnovl.Osv.i.nauky-19.08.2022.pdf>.
3. Борисов І. В. Проблеми розвитку Національної інноваційної системи України. *Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення* : зб. наук. пр. за матеріалами II круглого столу, м. Харків, 5 черв. 2020 р. / Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 176 с. С. 155-162. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/Tezy_05.06.20/Tezy_05.06.20_25.pdf.
4. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Зінченко В. А., Криванич М. В. Виявлення основних проблем розвитку освіти та науки в Україні в умовах глобальної нестабільності. *Бізнес інформ*. 2021. №11. С. 131-143. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-11_0-pages-131_143.pdf.
5. Конституція України. Науково-практичний коментар / [редкол.: Р. О. Стефанчук (співголова), О. В. Петришин (співголова), Ю. Г. Барабаш та ін. ; вступ. сл. В. Зеленського] ; за заг. ред. Р. О. Стефанчука й О. В. Петришина; Нац. акад. прав. наук України; Конст. Суд України. Харків : Право, 2024. 1176 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=5298&download_id=1847.
6. Оптимізація управління науковою сферою: закордонний досвід та рекомендації для України. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/nauka_survey_UPD_FINAL.pdf.
7. Проект «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів». URL: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36382.pdf>.
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09. 2014 р. № 442. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>.

9. Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України : Указ Президента України від 08.05.2011р. № 437/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/2011>.
10. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2014 р. № 255. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF>.
11. Federal Ministry of Education and Research. URL: <https://www.bmbf.de/bmbf/en/ministry/political-staff/political-staff.html>.
12. French National Research Agency. URL: <https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/about-us/organisation-and-governance/>.
13. Japan Science and Technology Agency. URL: <https://www.jst.go.jp/EN/about/>.
14. Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China. URL: <https://en.most.gov.cn/organization/Mission/>.
15. Department of Science and Technology. URL: <https://www.indiascienceandtechnology.gov.in/listingpage/innovations/>.
16. Australia's National Science Agency. URL: <https://www.csiro.au/en/About>.
17. Technology Agency of the Czech Republic. URL: <https://www.tacr.cz/en/technology-agency-of-the-czech-republic/>.
18. Fund for Scientific Research -FNRS. URL: <https://www.frs-fnrs.be/en/le-fnrs/gouvernance-ca>.

REFERENCES

1. On the Establishment of the National Agency for Quality Assurance in Higher Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 244 (2015, April 15). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF#n15> [in Ukrainian].
2. Recovery Plan "Education and Science" (project as of 2022, August 3). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2022/08/19/HO.projekt.Planu.vidnovl.Osv.i.nauky-19.08.2022.pdf> [in Ukrainian].
3. Borysov, I. V. (2020). Problems of the Development of the National Innovation System of Ukraine. *Rehionalni innovatsiini initsiatyvy: zavdannia ta shliakhy vyrishennia: Proceedings of the II Round Table* (pp. 155-162). Kharkiv: NDI PZIR NAPrn Ukrainy. Retrieved from: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/Tezy_05.06.20/Tezy_05.06.20_25.pdf [in Ukrainian].
4. Khaustova, V. Ye., Reshetnyak, O. I., Zinchenko, V. A., & Kryvanych, M. V. (2021). Identification of the Main Problems in the Development of Education and Science in Ukraine in the Context of Global Instability. *Business Inform*, 11, 131–143. Retrieved from: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-11_0-pages-131_143.pdf [in Ukrainian].
5. Stefanchuk, R. O. & Petryshyn, O. V. (Eds.). (2024). Constitution of Ukraine. Scientific and Practical Commentary. Foreword by V. Zelensky; Natsionalna Akademiia Pravovykh Nauk Ukrainy; Konstytutsiinyi Sud Ukrainy Kharkiv: Pravo. Retrieved from: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=5298&download_id=1847 [in Ukrainian].
6. Optimization of Scientific Management: International Experience and Recommendations for Ukraine. Retrieved from: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/nauka_survey_UPD_FINAL.pdf [in Ukrainian].
7. Project "Strategy for Innovative Development of Ukraine for 2010-2020 under Globalization Challenges". Retrieved from: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36382.pdf> [in Ukrainian].
8. On the Optimization of the System of Central Executive Authorities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 442 (2014, September 10). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Regulation on the State Agency for Science, Innovations, and Informatization of Ukraine: Decree of the President of Ukraine, No. 437/2011 (2011, May 8). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/2011> [in Ukrainian].
10. Some Issues Concerning the Activities of Central Executive Authorities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 255 (2014, June 4). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
11. Federal Ministry of Education and Research. Retrieved from: <https://www.bmbf.de/bmbf/en/ministry/political-staff/political-staff.html>.
12. French National Research Agency. Retrieved from: <https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/about-us/organisation-and-governance/>.
13. Japan Science and Technology Agency. Retrieved from: <https://www.jst.go.jp/EN/about/>.

14. Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China. Retrieved from: <https://en.most.gov.cn/organization/Mission/>.
15. Department of Science and Technology. Retrieved from: <https://www.indiascienceandtechnology.gov.in/listingpage/innovations/>.
16. Australia's National Science Agency. Retrieved from: <https://www.csiro.au/en/About>.
17. Technology Agency of the Czech Republic. Retrieved from: <https://www.tacr.cz/en/technology-agency-of-the-czech-republic/>.
18. Fund for Scientific Research -FNRS. Retrieved from: <https://www.frs-fnrs.be/en/le-fnrs/gouvernance-ca>.

LIUBCHYCH ANNA

PhD in Law, Senior researcher, Scientific Secretary of the Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development NALS of Ukraine

SOME ISSUES OF PUBLIC ADMINISTRATION OF EDUCATION AND SCIENCE

Problem setting. The essential globalization changes require new approaches to the management of the educational sphere, which is an integral set of educational structures, relations, activities and consciousness that ensures the reproduction and development of the intellectual potential of society. At the same time, it is necessary to ensure an optimal ratio of newly introduced elements with traditional ones intended for the management of an educational institution.

Analysis of recent researches and publications. The article mainly analyzes the provisions of Ukraine's regulatory legal acts. Among domestic scholars, attention is drawn to the works of: V. E. Khoustova, O. I. Reshetnyak, V. A. Zinchenko, M. V. Kryvanych, I. V. Borisov.

Purpose of research is to examine the legal regulation of the system of public administration of education and science at the conceptual level.

Article's main body. The draft Strategy of Innovative Development of Ukraine for 2010-2020 in the context of globalization challenges envisaged the need to reform the management of science and innovation and the need to create a new government body - the Ministry of Science and Innovative Development, which would play a coordinating role in the scheme of innovation development management. The newly created ministry would have to formulate state scientific, technological and innovation programs that would be implemented in the interests of all ministries and departments, control and direct budget funds to the scientific, technological and innovation sphere, organize an examination of the effectiveness of scientific teams.

Conclusions and prospects for the development. The state has experience in the establishment and functioning of an independent central executive body directly accountable to the Cabinet of Ministers of Ukraine, so the proposal for the functioning of such a specialized body is considered to be worthy of support and is quite possible to implement (using this experience with appropriate adaptation to current global challenges and improvement of certain provisions).

In our opinion, the main drawback that contributed to the liquidation of the state committee was the lack of a systematic combination of the powers of the committee and the NAS of Ukraine in the field of science.

2. Specialized bodies for the development of science and innovation in Europe play a crucial role in the development of scientific research, technology and innovation, provide funding and support for scientific and technological projects, contributing to economic growth and social progress, so it is important to adopt this experience to ensure optimization of the management of science and education in Ukraine.

Key words: public authorities, education, science.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Любчик А. М. Деякі питання щодо державного управління сферами освіти та науки. *Право та інновації*. 2024. № 3 (47). С. 26–32.